

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری صاد
مدیر مسئول و سردبیر: محمدرضا شفیعی
دبیر تحریریه: امیر افشار فتوحی

www.rooznamehsaba.com
rooznamehsaba

تهران - خیابان آیت الله مدنی - کوچه خجسته منش - پلاک ۵
تلفن: ۶۰-۷۷۵۸۲۴۲۲ فکس: ۷۷۵۴۸۲۴۵
چاپ: موسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران
توزیع: نشر گستر امروز

گفت‌وگوی صبا با مصطفی شبان کارگردان مستند «کیمیایگر»: خست‌های طلایی تمدن و فرهنگ

برای بسیاری از سیاستمداران اهمیت چندانی نداشته باشد که چه بلایی سر میراث فرهنگی مان می‌آید. بنابراین هر کسی علاقه‌مند به پژوهش در مورد میراث فرهنگی نیست چون از نظر مادی چندان منفعتی برای افراد ندارد. اما این مسئله همواره در ذهن من اهمیت بالایی داشته که به همین علت پژوهش کار را خودم شخصاً بر عهده گرفتم هر چند که دوستانم در حوزه گردآوری آرشیو بسیار کمک کردند و من از آنها ممنونم اما حقیقتاً خودم این پژوهش سه ساله را بر عهده گرفتم. نکته قابل توجه اینکه، سوژه من آقای مهندس حائری یک سوژه بسیار خاص و به شدت علاقمند به این حوزه بودند، ایشان منبع عظیمی از اطلاعات هستند و اگر کمک‌های ایشان نبود قطعاً این فیلم موفق نمی‌شد و در حوزه پژوهش، من مدیون ایشان هستم، ایشان استاد من بوده و به هر حال اصل اطلاعات به ایشان تعلق دارد.

جایگاه امروز جشنواره «سینماحقیقت» برای شما به عنوان مستندسازی که ۲۴ سال در این عرصه مشغول به فعالیت بوده وهستید، چیست؟

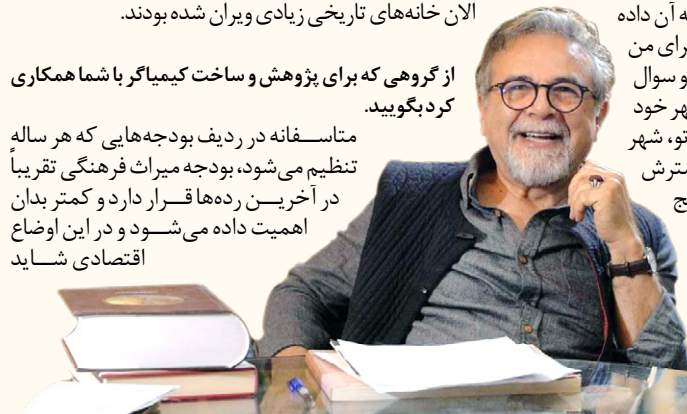
سالهاست که من با مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی همکاری می‌کنم و آنها نیز به من لطف زیادی داشته و دارند و به جرات می‌توانم بگویم که اگر مرکز سینمای گسترش سینمای مستند و تجربی و به شکل مشخص «سینماحقیقت» نبود من همین قدر هم که شناخته شده‌ام، شناخته نمی‌شدم. به نظر حرفه‌ای‌ترین مرکزی که در ایران وجود دارد و به دوستان مستند ساز کمک می‌کند همین مرکز گسترش و جشنواره سینماحقیقت است که اگر نباشد مستندسازان به شدت غریب می‌مانند، مرکزی که برخی آن را حتی در خاور میانه هم بهترین می‌دانند که به نظر من، حرف بیجایی نیست. مستند در کشور ما و حتی در دنیا به شدت غریب است؛ وقتی مخاطب عام می‌تواند خیلی راحت فیلم سینمایی و داستانی را داند و کند بعید می‌دانم که سراغ مستند بیاید مگر اینکه مخاطبی خاص و به شدت علاقه‌مند باشد و به نظر من مرکز گسترش و به شکل مشخص سینماحقیقت باعث شد مردم با مستند آشتی کنند و به نوعی مستند وارد سبد کالای مردم شود و عمومیت پیدا کند.

تاریخی در کاشان و حتی ایران به ذهنش رسید و در حدود نیم قرن این ایده و فکر را دنبال کرد تا به نتایج درخشانی در حوزه معماری ایران و حتی خارج از ایران رسید. مستند «کیمیایگر» در مورد آقای مهندس محمدرضا حائری مازندرانی، معمار جوانی است که پس از سفر به کاشان، عاشق خانه‌های تاریخی در حال ویران شدن آن می‌شود و تصمیم می‌گیرد این آثار فرهنگی فاخر را به هر قیمتی که شده نجات دهد. ۵۰ سال بعد، او بار دیگر به کاشان سفر می‌کند تا حاصل نیم قرن تلاش خود برای احیای خانه‌های تاریخی ایران بخصوص کاشان را ببیند.

هر چند که قبل از آقای مهندس حائری مازندرانی، افرادی جسته و گریخته برای نجات و احیای خانه‌های تاریخی کاشان، تلاش کرده بودند، اما ایشان به طور جدی و مستمر و حتی در خارج از ایران (آمریکا و انگلستان)، حرکت خود را تا دستیابی به هدف نهایی دنبال کرد که همین ویژگی (جدیت و پشتکارش) او را از بقیه هم قطارانش، جدا می‌کرد. این نکته بسیار مهم است که در طول نیم قرن و طی پویش احیای خانه‌های تاریخی کاشان، صدها نفر با جان و دل تلاش کردند که قطعاً جای تقدیر دارند، اما اگر تلاش‌های فرهنگی آقای مهندس حائری مازندرانی و گروه نجات خانه‌های تاریخی کاشان نبود، شاید این نگاه در بین مردم جا نمی‌افتاد و تا الان خانه‌های تاریخی زیادی ویران شده بودند.

از گروهی که برای پژوهش و ساخت کیمیایگر با شما همکاری کرد بگویید.

متأسفانه در ردیف بودجه‌هایی که هر ساله تنظیم می‌شود، بودجه میراث فرهنگی تقریباً در آخرین رده‌ها قرار دارد و کمتر بدان اهمیت داده می‌شود و در این اوضاع اقتصادی شاید

مریم عظیمی
گفت‌وگو
حفظ آثار تاریخی به لحاظ طیف وسیعی از مزایای فرهنگی و اجتماعی دارای اهمیت است: از رفاه اجتماعی و فرهنگی ساکنان منطقه حمایت می‌کند، غرور مدنی جوامع را ارتقا می‌دهد و به همان اندازه می‌تواند وسیله‌ای برای دست‌یابی به اهداف اقتصادی بلندمدت هم چون رشد و احیای مجدد شهرها، مشاغل کوچک و تأمین مسکن باشد. مستند «کیمیایگر» ساخته مصطفی شبان از آن جنس فیلم‌های مستند دغدغه‌مندی است که بر حفظ میراث فرهنگی کشور مان تأکید دارد. به بهانه حضور این اثر در بخش مستندهای نیمه بلند هجدهمین جشنواره سینماحقیقت با کارگردان این اثر گپ و گفتی داشته‌ایم.

کیمیایگر به چه موضوعی می‌پردازد و ایده‌اش چگونه شکل گرفت؟

پیش از اینکه بخواهم کیمیایگر را برای مرکز گسترش بسازم از طریق تلویزیون و از طرف یکی از دوستانم مرحوم آقای معتمد کیان به من پیشنهاد داده شد که مجموعه مستندی برای تلویزیون و سیمای استان‌ها بسازم. این پیشنهاد یک ایده خام بود که خود ایشان هم چندان از آن مطلع نبودند. اینکه در کاشان فردی به نام خانم منوچهری که از آمریکا به ایران آمده یک خانه تاریخی ویران شده را خریداری و احیا کرده و کاربری جذابی به آن داده است. هر چند که اطلاعات ایشان ناقص بود اما برای من که اهل کاشان بودم این مسئله بسیار جالب توجه و سوال برانگیز شد که چطور می‌توان اهل کاشان بود اما شهر خود را نشناخت؟! و چطور ممکن است ندانی شهر تو، شهر معماری ایران است؟! و این سوال در ذهن من گسترش پیدا کرد. از من یک مجموعه ۵ قسمتی درباره پنج معمار سنتی می‌خواستند که خانه‌های سنتی را احیا کرده‌اند ولی من با این سوال به یک گنج رسیدم و متوجه شدم که این حرکت از اوایل دهه ۵۰ شروع شده است. اگر بخواهم خیلی مختصر بگویم این مستند مربوط به اولین کسی است که ایده احیای خانه‌های

کارگردان مسعود اطمیابی | تهیه‌کننده سید ابراهیم عامریان
Director Masoud Atyabi | Producer Ebrahim Amerian

TEXAS 3

نویسنده حمزه صالحی

تگزاس ۳

پژمان جمشیدی | سام درخشانی | گابریلا پتری
با هنرمندی مهدی هاشمی و ژاله صامتی

آدریانو تولوزا، سیدجواد هاشمی، محمدجواد جعفرپور، نعیمه نظام‌دوست، سام نوری، سیاوش چراغی‌پور، ساعد هدایتی، داوود شیرعلی، لادن زافه وند